

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра журналістики та філології

**ДОБІРКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ: ПОДОРОЖНІЙ
НАРИС**

Кваліфікаційна робота освітнього
ступеня «бакалавр»
студентки спеціальності «Журналістика»
освітньої програми «Журналістика»
Групи ЖТз-61с
Коростильової Дар'ї

Науковий керівник:
Калантаєвська Ганна Павлівна
канд.філол.наук, доцент

Суми
2020

ЗМІСТ

I ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ВСТУП	4
1.1 ОБҐРУНТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВИДАНЬ	6
1.2 СПЕЦИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ	10
1.2.1. СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОГО ДОРОБКУ	10
1.2.2 ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	11
1.2.3. ЗОБРАЖЕННЯ.....	18
1.2.4. АВТОРСЬКА ІДЕЯ.....	19
II ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ВИСНОВКИ.....	59
ДОДАТКИ	

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС

Коростильова Д. В. Добірка журналістських матеріалів: подорожній нарис [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 061 – журналістика / Д. В. Коростильова; наук. керівник Г. П. Калантаєвська. – Суми : Сум ДУ, 2020. – 34 с.

З урахуванням теоретичних і практичних рекомендацій щодо створення журналістських матеріалів жанру подорожньої тематики підготовлено творчий доробок для електронних видань, який складається із чотирьох матеріалів жанру подорожній нарис.

Ключові слова: подорож, громадська думка, внутрішній туризм, сімейний відпочинок, культурна спадщина.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВСТУП

Нарис – жанр публіцистики, який будується на фактичному матеріалі. Нарис досліджує суспільство у певному плані, передає образне бачення світу, показує людей у дії, малює характери, поєднує художнє слово з конкретною аналітикою [9, 101].

Існують такі види нарисів: проблемний, портретний, фізіологічний, подорожній та інші.

Подорожній нарис – нарис, який через інформацію про місцевість розкриває проблеми людей та суспільства в цілому. У цьому виді нарисів домінує відображення природи, характеристика місцевого колориту: традиції культури та ментальність мешканців певного регіону.

Отже, *актуальність роботи* зумовлена необхідністю популяризації текстів жанру подорожнього нарису у ЗМІ з метою підтримати внутрішній туризм та заохотити молодь до збереження культурних осередків України.

У жанрі подорожнього нарису працювали такі письменники, як Панас Мирний («Подоріжжя від Полтави до Гадячого»), Леся Українка («Місто смутку»), М. Коцюбинський («Як ми їздили до Криниці», «Шевченкова могила»), Софія Яблонська («Листи з Парижа. Листи з Китаю»), Богдан Ославський («Льонтом»), Катерина Мельник («Подорожні нариси Поділля»).

Мета роботи – створити інформаційний продукт у жанрі подорожнього нарису.

Реалізація мети передбачає виконання таких *завдань*:

- обґрунтувати необхідність інформаційного продукту на основі аналізу періодичних видань;

- описати специфікацію створеного нами інформаційного доробку;
- створити власні матеріали у жанрі подорожнього нарису.

Практична значущість: інформаційний доробок може бути використаний під час роботи над дисципліною «Журналістські жанри».

1.1 ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВИДАНЬ

Подорожній нарис – розповідь про подорож до певних визначних місць. Цей вид нарису стосується туристичної тематики.

Нарис – центральний жанр публіцистики, що передбачає оперативний відгук на суспільно важливу подію, розкриття образу цікавої особи, створення портрету колективу, розповідь про побут, звичаї й людей певного регіону своєї й чужої країни [6, 101].

Внутрішньо-жанрова типологія нарису включає в себе портретний, проблемний, подорожній, науково-популярний та інші його зразки.

Предметом нарису може бути будь-який факт чи явище реальної дійсності, узятий як проблема, у площині своєї суспільної, моральної, загальнолюдської значимості. Арматурою нарису є авторська думка, доведення певної концепції взятої до вивчення проблеми, пропонування шляхів її розв'язання [6, 367].

Автор створює сюжет, розбудовує публіцистичний конфлікт, вдається до психологічного аналізу.

Нарис споріднений з оповіданням. Часто нарисом називають оповідання, в основі якого лежить документальний сюжет. Жанр нарису, крім самостійного значення, відіграє величезну роль у справі літературного навчання, надзвичайно корисний для молодого письменника, який тільки-но пробує сили й вигострює перо [6, 367].

Метою подорожнього нарису є розкриття значення подорожі: розповідь про визначні місця, культуру мешканців країни або міста, опис природи тощо.

Предмет художньо-публіцистичної журналістики – літературний образ та життя людини, їх поєднання між собою.

Для того, щоб з'ясувати необхідність популяризації матеріалів у жанрі подорожнього нарису на шпальтах друкованих та Інтернет видань, ми обрали такі приклади: “Мир туризма”, “Міжнародний туризм”, блог «Avekovalenko», стаття Ганни Сичової «Казус в Індії».

Для аналізу було відібрано періодичні видання, такі як “Міжнародний туризм” та “Мир туризма”, які публікують на своїх сторінках подорожні нариси. Спершу ми розглянули ці друковані видання.

«**Міжнародний туризм**» — журнал туристичної спрямованості, виходить щодва місяці — 6 номерів на рік. Випускається тиражем у 20 000 примірників, видається українською мовою.

«**Мир туризма**» — журнал про туризм та подорожі, тиражем у 15 000 примірників, щорічний, видається російською мовою.

Для аналізу було відібрано номери видань №1 — 6 за 2019 рік.

Ці видання мають суто туристичну тематику. Зокрема, у журналі «Мир туризма» подано такі статті: «В Єгипет на велосипеді» («Мир туризма», №1, 2019 р.), «В Кенію в одиночку» («Мир туризма», №2, 2019 р.), «Пелопоннес. Колыбель цивилизации» («Мир туризма», №3, 2019 р.), «Деренівська купіль» («Мир туризма», №4, 2019 р.), «Ірландія. Страна високих замков» («Мир туризма», №5, 2019 р.), «Танзанія и Занзибар. Что не пропустит в путешествии?» («Мир туризма», №6, 2019 р.).

У цьому виданні переважають нариси про закордонні мандрівки. З усіх названих статей лише одна стосується подорожі українськими містами. Журнал пропагує подорожі за кордон, рекламує тури.

У журналі «Міжнародний туризм» подано такі статті: «Норвегія до кишені» («Міжнародний туризм», квітень - травень 2(122), 2015 р.),

«Ша! Одесса имеет сказать пару слов» («Міжнародний туризм», червень – липень 3(123), 2015 р.), «Біла фортеця. Білгород-Дністровський» («Міжнародний туризм», серпень – вересень 4(124), 2015 р.)

У цьому журналі більше 80% матеріалу про закордонні мандрівки, але ми знайшли 3 статті про українські міста.

Потім ми розглянули блог «**Avekovalenko**», це приклад нарису про життя закордоном (<https://avekovalenko.ru/3-goda-v-velikobritanii/>). За мовою статей ці нариси написані як тексти копірайтера, є специфічна молодіжна сленгова лексика.

Саме тому цей приклад є цікавим з точки зору того, як може виглядати наш матеріал у певному Інтернет виданні [2].

Крім цього, ми знайшли інший нарис на сайті безкоштовної бібліотеки самвидавців, це стаття про Індію від Сичової Ганни (http://world.lib.ru/s/sychewa_a_w/india_casus.shtml) [11].

Загалом в усіх обраних нами виданнях містяться такі подорожні нариси, які стосуються подорожі до інших країн або огляду життя у цих країнах впродовж певного часу. Важко знайти нарис про відвідування міст України, зазвичай, це відео-репортажі або суто література. А перед нами постала мета знайти літературно-публіцистичний твір.

Зокрема, більша частина наших прикладів – це твори іноземців. За роками ці подорожі вже не актуальні, але як приклади (подорожньої) тревел-журналістики будуть актуальні.

Варто зауважити, що ми проаналізували ці нариси за авторством, ці мандрівники-автори активно займаються оприлюдненням матеріалів на вказану тематику. Особливо Дар'я Коваленко та Ганна Сичова.

Отже, з огляду на цю невелику статистику ми можемо підкреслити неабияку значущість подорожніх нарисів, зокрема у проаналізованих нами виданнях, наголосити, що тексти туристичної тематики повинні регулярно оприлюднюватись на сторінках місцевих електронних видань та інших видів преси, заохочуючи людей до сприяння та реабілітації внутрішнього туризму та підтримки і популяризації культурної спадщини нашого народу та її осередків.

1.2 СПЕЦИФІКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

1.2.1. СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОГО ДОРОБКУ

Структура (лат. *structūra*, англ. *structure*, рос. *структура*, нім. *Struktur*) – це взаєморозміщення та певний взаємозв’язок складових частин цілого, внутрішня будова. Крім ідеї, текст має мати структуру [7], тобто мати логічний ланцюжок з речень, об’єднаних спільною ідеєю, гармонійно пов’язаних між собою граматично та лінгвістично.

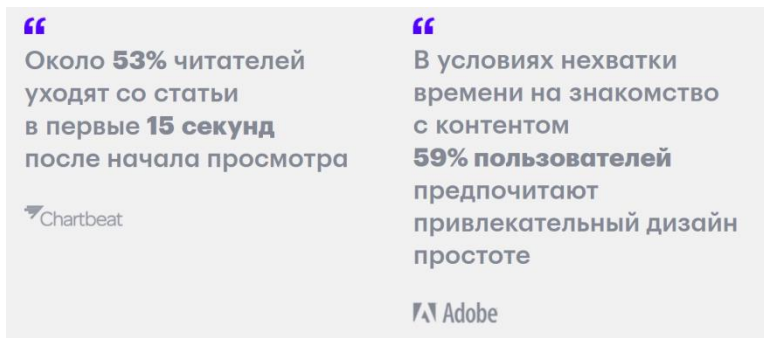
Наш інформаційний продукт складається з трьох матеріалів, а саме:

1. Дженіче. Довга дорога до моря.
2. Українська Серра - да - Капівара. Місія здійснена, або Розповідь про безкоштовну екскурсію у музеї.
3. Україна – це ти.

Для більшої зрозумілості матеріалу та глибшого сприйняття тексту усі нариси були оформленні як **лонгрід**, також кожен твір був розділений на частини з підзаголовками.

За інформацією у статистиці від «**Chartbeat**» на сайті «**Setka Editor**», близько 53% читачів покидають сторінку в перші 15 секунд після її перегляду:

Лл.1 Скриншот з сайту «Setka Editor»

В умовах недостатності часу на ознайомлення з контентом 59% користувачів віддають перевагу привабливому дизайну а ні ж звичайному за інформацією від «**Adobe**» [10].

1.2.2. ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Авторський аркуш – одиниця обсягу твору у видавничо-поліграфічній галузі.

1 авторський аркуш становить:

- 40 000 друкарських знаків прозового тексту (включно зі знаками пунктуації, цифрами, проміжками між словами);
- 700 віршованих рядків;
- 3 000 см² площі зображального матеріалу [1].

Підраховуючи обсяг авторського аркуша у прозовому тексті, використовують програму «**Microsoft Word**» (вкладка «Статистика»). Для цього кількість знаків із проміжками в складеному тексті слід поділити на 40 000. Зазвичай 1 авторський аркуш — це 22 сторінки складеного на комп'ютері кириличного тексту за умови, коли сторінка містить 1800 знаків [1].

1 авторський аркуш зображального матеріалу — це 3 000 см² площі зображального матеріалу.

Обсяг зображального матеріалу підраховується за площею у см², яку займе кожне графічне зображення у виданні при реальному масштабуванні.

Якщо форма зображення не прямокутна, його обсяг підраховують за площею прямокутника, в який воно може бути вписане. Сумарну площу ділять на 3 000 см².

Обсяг кожного матеріалу складає:

Назва матеріалу	Кількість знаків	Авторський аркуш
«Дженіче. Довга дорога до моря».	4962	0.12
«Українська Серра - да-Капівара. Місія здійснена, або Розповідь про безкоштовну екскурсію у музеї».	5955	0.15
«Україна - це ти».	7607	0.19
Усього:	18524	0.46

Крім структурування та лічення сторінок тексту, нашу творчу роботу було вирішено оформити завдяки платформам для створення блогів.

Електронний формат значно легший для поширення інформації та не потребує таких грошових затрат, які спричиняються публікацією друкованих матеріалів.

Також окрім коштів, електронні ресурси дозволяють додати відеофайли та зберегти якість зображення, яке може втратитись, якщо ілюстрації друкуються масовим тиражем. Це зумовлює меншу вартість друку.

Формат блогу є більш доречним, на нашу думку, адже дозволяє подавати інформацію у декількох її видах: текстову, аудіо та відео та у вигляді зображення.

Результати роботи з платформами подаємо у вигляді таблиці:

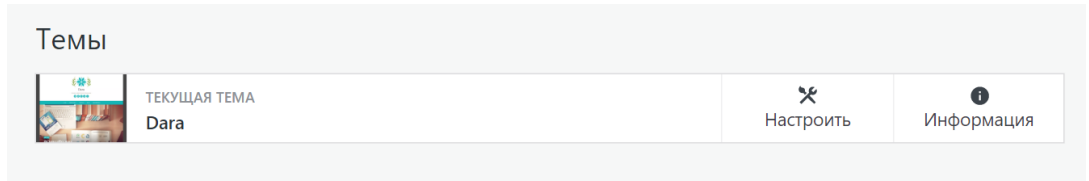
Назва ресурсів	Складнощі використання	Особливості використання
« Blogger »	<p>Процес редагування тексту у блоці “повідомлення” був складним через малу кількість шрифтів, які можна використати під час роботи над повідомленням.</p> <p>Зокрема функція розміру літер подає текст у форматі “звичайний” як малий, а “малий” як мікроскопічний.</p> <p>Відео з фотогалереї на платформі «Google» копіюється у текст у вигляді скріншоту. На сайті «WordPress» відео можна додати лише як посилання на «Youtube» так само є в функціоналі «Tilda».</p> <p>Фото додається без проблем, якщо його копіювати або вставляти з комп’ютера. Так є в усіх поданих платформах.</p> <p>Розмір фотозображення можна змінити та зробити обтікання текстом.</p>	<p>Функціонал редагування тексту жахливий.</p> <p>Плюсом варто вважати можливість виділяти весь текст та змінювати розмір та стиль.</p> <p>Це важко зробити у «WordPress» через те, що “шапка” з функціями редагування зникає після того, як прибирається виділення тексту.</p> <p>Скупий на дизайн ресурс має малу кількість шаблонів, більшість з яких погіршує читабельність тексту, через це обраний стандартний шаблон виглядає гірше, ніж стандартний шаблон на сайті «WordPress».</p>

<p>«Wordpress»</p>	<p>Складнощі були під час редагування стилю тексту, формату та розміру через незручний функціонал. Сайт побудований дещо складніше, ніж перший приклад. Окрім цього, через можливість зламу сторінки після надавання доступу іншим ресурсам, відео буде завантаженим на флеш – носій та презентованим під час презентації цієї творчої роботи. Дизайн шаблону обраний спеціально під тему блогу.</p>	<p>Але попри це фото можна було вставити за посиланням, змінити розмір та стиль зображення, обрати ефект для нього. Мінусом вважаю те, що відео треба подавати за посиланням, відео з подорожі не було завантаженим на канал, адже його формат підходить для «Instagram». Скупий дизайн шаблонів для подорожніх блогів.</p>
<p>«Tilda»</p>	<p>Складність була у простоті сайту, постійно треба щось “підганяти” під розміри фото, сайт більш широкомасштабний тому малі формати зображення розширюються автоматично, іноді це потрібно, через це текст на таких зображеннях виглядає неякісно, незважаючи на те, що зображення має високу якість та яскраві кольори.</p>	<p>Одноманітність шаблонів та функціоналу, додавання зображення в порівнянні з попереднім ресурсом. Простота у додаванні фото та конструювання структури тексту. Мінус, якщо текст було вирізано, блок важко зберегти, залишається прогалина та неможливо вставити новий текст.</p>

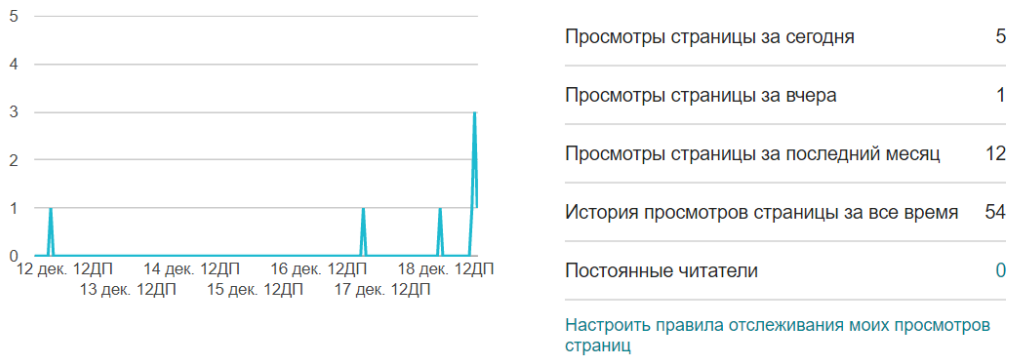
Отже, невдалими (за таблицею) були спроби створення блогу на платформах: «**Blogger**» та, на жаль, «**Tilda**».

Зміст додатку «сайти Google» програє платформі «**Tilda**».

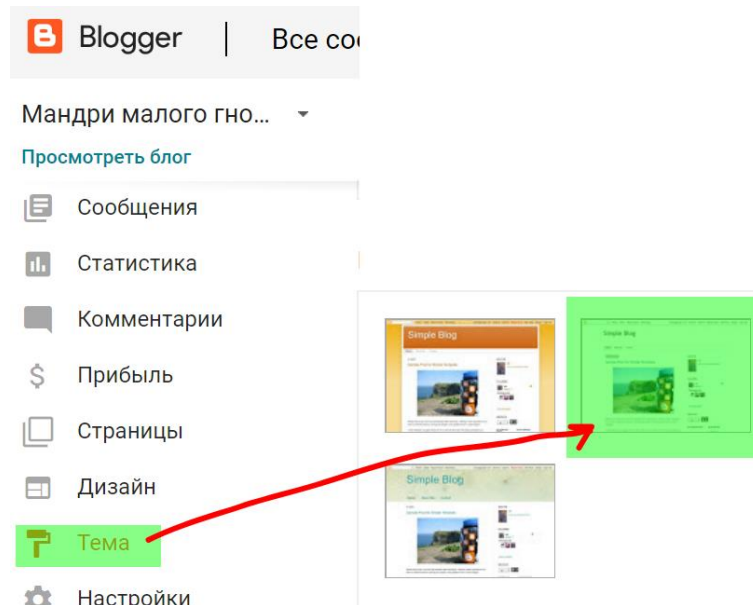
На скриншоті зображена тема «**Wordpress**» та приклад функціоналу цього сайту:

Статистичні дані сайту «**Blogger**» та приклад роботи функціоналу цього сайту (завдяки цій функції можна дослідити аудиторію читачів):

На цьому скриншоті приклад дизайну «**Blogger**» та роботи функціоналу цього сайту:

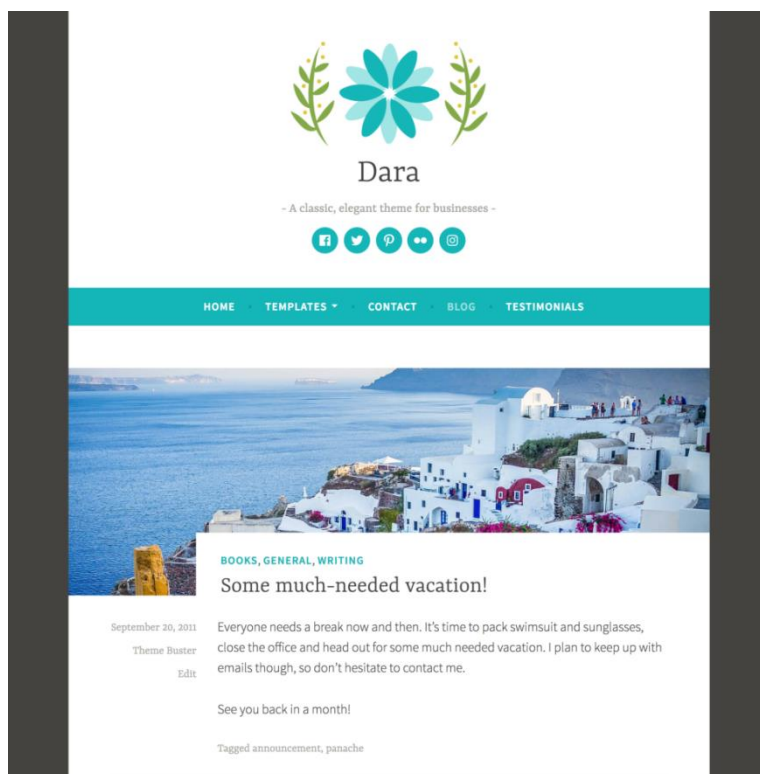
За інформацією з книги «О мій блог» Ганни Шуст, ми дізналися про ресурс «readability.io», на якому можливо проаналізувати слова які, були використані для створення тексту.

На скриншотах ви можете побачити, як саме відбувається цей аналіз:

Расчетные показатели

Число знаков	16503
Число пробелов	2569
Число букв	12094
Число слов	2303
Число предложений	219
Число слов с более чем 4-мя слогами	61
Число слов до 4-х слогов включительно	2242
Среднее число слов на предложение	10.52
Среднее число слогов на предложение	2.09
Процент сложных слов от общего числа	2.65

На скриншоті зображена тема «**Wordpress**» та приклад подорожнього або туристичного блогу:

1.2.3. ЗОБРАЖЕННЯ

Ілюстрація – зображення в друкованому чи електронному виданні, що пояснює й доповнює текст (може бути малюнком, репродукцією, інфографікою та ін.); приклад, який точно й наочно підтверджує те, що було сказано; зображення (супровід) певної ідеї, тексту [7].

У засобах масової інформації фотографія виконує допоміжну роль, тому їй відводиться значно менше місця, ніж тексту. Плануючи фотоілюстрування, треба мати на увазі, що фотоілюстрація буває різна, тому вирішення про використання фотоілюстрації має бути обґрунтованим та логічним. Лише за таких умов читач матиме користь від цього жанру [3, 121].

Близьким до репортажного знімку є фотозвинувачення. Його використовують як засіб боротьби з недоліками, відображаючи на знімка результати поганої роботи, безвідповідальності.

Текст подорожнього нарису або зарисовки інколи супроводжують фотопейзажем, що знайомить читачів з природою тієї місцевості, що описує автор [3, 125].

Для ілюстрації матеріалів нами було використано 33 зображення, усі вони – із власного архіву.

Якість деяких фото погіршена через публікацію цих світлин на платформі «**Instagram**».

Ілюстрація має на меті відобразити те, що бачив автор, події, свідком яких він був, або спостерігав ці події.

Для нашої роботи ми обрали світлини, на яких зображені наслідки певних подій, наприклад, фото з медузою на піску, пейзажі, відео, світлини кухонного приладдя, місць для культурного відпочинку.

Фотомонтаж у найбільш складному вигляді (зокрема при з'єднанні знімка і малюнка в колажі) може стати справжнім зразком мистецтва:

він створює художній образ, набуває символічного звучання або стає засобом сатири, розкриваючи значення будь-яких подій, сенс багатьох явищ [3, 126].

Саме через це – аби зацікавити читачів – ми створили дизайн ілюстративного матеріалу – колаж.

Дизайн колажу був створений за допомогою ресурсу «Canva».

Ми обрали шрифти, які були подані на сайті. Так само для статей ми обирали стандартні шрифти, що містилися на використаних нами платформах.

У «**WordPress**» ми залишили у дизайні лише світлини, структуру статті ми зробили більш просту для сприйняття тексту - це замінює нам колаж.

1.2.4. АВТОРСЬКА ІДЕЯ

Ідея – це, як відомо, головна думка літературного, мистецького чи публіцистичного твору. Залежно від природи твору ідея має свій характер, свої способи вираження [4, 68].

У творі художньому ідея або художня ідея – це думка, яка впливає із системи образів, картин, тобто з самого художнього полотна твору, її, як правило, важко або й просто неможливо виразити вербально, не спростивши, не збіднивши [4,72].

Ідея публіцистичного твору, або ідея публіцистична, характеризується рядом особливостей. Це також висновок твору, поданий у понятійній, а іноді й в образно-понятійній формі.

Але, на відміну від твору художнього, ідея твору публіцистичного, як правило, формулюється логічно, чітко і недвозначно.

Навіть у художньо-публіцистичних жанрах, у яких ідея втілюється у конкретній ситуації, системі певних образів, вона у більшості випадків формулюється самим автором.

Характерною її особливістю є також те, що вона ненав'язливо, нерідко опосередковано, нашттовхує шляхом формування поглядів, установок на дію, вчинок, соціальну акцію [4,72].

Авторська психологічна структура тексту (тобто його зміст) повинна бути орієнтована на адресата з урахуванням психології його сприймання й розуміння. Авторська психологічна структура ніколи не може бути тотожною перцептивній психологічній структурі, але вона повинна наближатися до неї. Для цього автор повинен добре знати психологію сприймання тієї категорії читачів, якій адресується текст.

Увага до психологічної структури тексту проявляється ще з давніх часів. Так, професійних мовців давно цікавило питання, як подолати психологічний бар'єр слухача, пов'язаний з небажанням сприймати й розуміти висловлювання чи нездатністю вловити авторську думку через довгу канву повідомлення [7].

Автор повинен чітко розмежовувати структури «для себе» і «для читача». Якщо у тексті фіксуються змістові «прогалини», що ускладнюють розуміння, то обов'язково треба логічно відновити це «провалля» змісту [7].

Наприклад, авторською думкою нарису Лесі Українки «Місто смутку» є її сприйняття людського божевілля у різних формах: «...але один силует пригадується мені частіше не вночі, а, власне, чогось удень, коли сонце так ясно світить, коли люди говорять так голосно, коли все здається таким виразним і нормальним.

Одного разу я стояла в парку «сумного міста» і дивилась, як гурт хворих робив гімнастику на широкій площині під соснами. Вони робили все, що їм показував учитель, покійно і навіть охоче, з поважним, діловим виразом лица. Один молодий чоловік, утомившись стрибанням через козла, одійшов набік і почав надягати на себе сюртук, скинутий було для легкості рухів. Сюртук був почеплений на тій сосні, під якою я стояла, так що панич опинився зовсім близько до мене; я і не думала відходити геть, за скільки днів я вже привикла до мешканців «сумного міста», до того ж сей не раз стрівався зо мною в парку, і я бачила, як він годинами стояв оддалік і дивився смутним і добрим поглядом на дітей, що грали в крокет; діти його не боялись, бо він був «спокійний» [9].

Кожен текст ми перевірили на ресурсі «**AntiPlagiarism.net**». Через те, що деякі матеріали ми розмістили на ресурсі «**Blogger**», наш результат на вміст плагіату був низьким, адже всі тексти належать нам.

У нарисі про Кам'яну могилу ми подавали посилання на інформацію, яку використали, проте описи та фото належать нам.

Перший текст, поділений на два варіанти, був записаний у програмі «**Google Docs**», назви для заголовків ми використали з інформації про культурні пам'ятки інших країн («Українська Серра-да-Капівара. Місія здійснена, або Розповідь про безкоштовну екскурсію у музеї»), у тексті про Генічеськ ми використали як синонім стару історичну назву міста – Дженіче («Дженіче. Довга дорога до моря») та назву пісні, яку ми чули у київському метро («Україна – це ти»).

Ідеї наших творів такі:

1. Звичайна літня подорож та власні спостереження про культурні пам'ятки та місця в ще не підготовленому для літнього сезону та відпочинку курортному містечку.
2. Відвідування Кам'яної могили та особливості ментальності українців, які були представлені робітницями місцевого музею.
3. На написання останнього матеріалу «Україна – це ти» нас спонукали розповіді та відео відвідування столиці вже після “майданних” історичних подій. На власні очі ми побачили, як змінюється Київ.

Але крім невдалої погоди, я побачила дійсно цікаві картини, які ілюструють нашу столицю – кілька «облич» міста – центр та занедбані куточки. Крім цього, з українською та дещо «снг-шною» ментальністю, з усіма п'яними аніматорами та дітьми-музикантами у метро, місто виглядає дещо самотнім, але водночас далеким від тих “телевізійних” європейських столиць, де усе ідеалізовано так, що реальність виглядає як жорстокий фарс.

Також виявляється, що Суми, які ми згадали наприкінці свого нариса, є містом туризму, культурним осередком нашої області.

Цю інформацію ми знайшли у таких виданнях, як «**Village**» та «**Цукр**».

У «**Цукр**» ми дізналися статистичні дані про опитування мешканців міста щодо якості життя у Сумах. Результат позитивний, за іншими статтями ми опрацювали інформацію про брендинг міста.

Завдяки цьому я зробила акцент та тому, що в порівнянні з Києвом наше місто є доволі чистим, але це залежить від сезону, у той же час столиця лише у центрі є більш підготовленою для туристичних екскурсій, бо центр більше оснащений паркувальними місцями та баками для сміття.

У той же час спальні райони у центрі нашого міста виглядають гірше, ніж вулиці передмістя, існують проблеми сортування сміття та навіть культури прибирання після себе: ті самі брудні підгузки та цигарки під балконами центру Сум. Окремий біль – освітлення вночі.

Коли видання «**Цукр**» опублікувало на своїй сторінці у «**Facebook**» бренд бук Суми – місто, яке понад усе треба побачити (щоб забути). Саме з цієї інформації я зрозуміла, що ніколи не вважала наше місто гідним внутрішнього туризму. Можливо, років 30 тому воно ще було цікавим. Місто, яке ми бачимо сьогодні, не пристосоване для життя молодих родин з дітьми, матерів з візочками, людей з інвалідністю.

Люди, які їдуть відвідувати інші міста, дійсно завчасно підготували себе до подорожі та екскурсії до певної культурної пам'ятки, але все одно іноді бажають побачити, що ж ховає прикрашений фасад, чи є в нього інший бік? Таким «фасадом» є Україна в цілому на всіх брошурах про подорожі, а її зворотний бік – це сміттєзвалища та бідні райони:

«Місто Суми опинилося на 14 місці в рейтингу обласних центрів України. На першому — Вінниця, йдеться у дослідженні компанії «Рейтинг» на основі опитування місцевих жителів.

За індексом можливостей Суми на 20 місці. Індекс складається з можливості вільно висловлювати свої думки, проводити дозвілля, здобувати освіту і відкривати бізнес» [12].

У «**Village**» ми використали кілька порад для подорожі, хоча повідомлення стосується дітей під час поїздки, але людям з морською хворобою ці поради будуть корисні: «Щоб провести менше часу в дорозі, краще не економити й користуватися платними трасами та автобанами, якщо такі є (заздалегідь звертеся з Google Maps). Плануючи маршрут, робіть головними маркерами зупинки на нічліг, далі діліть загальний час у дорозі на невеликі перепочинки» [13].

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

Дженіче. Довга дорога до моря

Літо. Яке перше слово спадає на думку, коли чуєш це тепле та сонячне слово? Море. Класика літнього «вікенду».

Трохи банальний, дещо стереотипний спосіб відпочинку. Саме влітку українці найчастіше подорожують або відвідують рекреаційні зони відпочинку.

Внутрішній туризм стає популярним видом відпочинку в Україні. Люди мандрують до курортних місць рідної неньки, зазвичай машиною, у пошуках хліба та видовищ.

В моїй родині існувала майже традиція подорожувати до моря у Крим. Але два роки тому ми рушили до Азовського моря. У подорожі всю інформацію про місця відпочинку моя родина черпала зі слів місцевих мешканців Азова. Що стало передумовою саме цієї подорожі до моря?

Великий переїзд

За кілька днів до мандрівки в моїй родині було вирішено обрати місцем подорожі Генічеськ. Через знайомих мама дізналася про солоне озеро Сиваш та лікувальне багно, синю глину і гаряче джерело.

Моїм планам сидіти усе літо вдома не судилося справдитися.

Це був наче виклик до самої себе. Вирушити туди, куди б ти ніколи в жодному разі не хотіла би потрапити, але тебе майже силоміць умовили батьки. Я вже була в цьому місці два рази, але перший раз був доволі невдалий.

Чому подорож до Генічеська мене так відштовхує ?

А тому, що через події в Криму усі масово вирушили туди, аби усе засмітити.

Крім цього, коли шлях до Криму тимчасово нам заказано, єдине море, яке нам лишається, - Азовське. Скупчення людей на пляжі, який ще два роки тому був найчистішим з усіх пляжів у цьому регіоні. Це був черепашковий пляж, який вів до чистого моря, поряд з яким побудували ринок, кафе та роздягальні.

З початком приготування Генічеська та усієї Арабатської стрілки до купального сезону місто оновилося майже повністю, з'явилась нова якісна дорога, що значно покращило рух трасою між селами та містом.

Фото з архіву. Пляж

Рекомендую у подорожі завчасно переглянути карту міста або села, до якого ви прямуєте, бо є велика ймовірність заблукати дорогою. Також перегляньте всі хостели, які є у тій місцині, де ви перебуваєте, особливо якщо у дорозі вам стає погано.

Не оминайте місця заправок, бо там можна купити воду чи їжу, скористатися туалетом або безкоштовним інтернетом! У дорозі я особисто стала свідком невеликої аварії, і люди саме із заправки отримали змогу зателефонувати аварійній службі та викликати місцеву поліцію.

У дорозі

Я помічаю, що всі села, які так милують око мандрівника, – зникають. Буквально. За всю дорогу від Сум до Краснограда села були, можливо, не найбільші, але принаймні з людьми та певною інфраструктурою. А вже від Краснограда до Мелітополя – це вже вид поселення, що зникає. Подекуди можна побачити корову чи кілька курочок.

На трасі з Харківської області до Дніпропетровської можна побачити місцевих жителів, що продають овочі та ягоди.

На шляху нам зустрічаються ліс і степ.

Ми оминаємо деякі містечка, такі як Тростянець (Сумська обл.), Охтирка (Сумська обл.), Богодухів, Песочин (Харківська обл.), Красноград (Харківська обл.), Новомосковськ (Дніпропетровська обл.), Мелітополь (Херсонська обл.).

За деякими назвами я бачу, що декомунізація ще не закінчилася. Можливо, вона оминула ці міста або ще навіть не починалася.

Коли ми покинули місто Песочин та його навколишні села, ми встигли заблукати, і вже вночі добрались до мотелю у місті Красноград.

«Секретні матеріали»

Саме там я сфотографувала картину, яку місцевий митець створив для мотелю-кафе «Своя колея»:

Фото з архіву. Картина

Будиночок нагадує іноземний котедж, що виник посеред соняшникового поля.

Білі хмари майже закрили блакитне чисте небо. Сонячно. Від пейзажу відчуваю тепло.

Готель звичайний, але *сучасний*. Майже порожній, він зустрів нас чистими, але чомусь невеличкими ліжками, можливо, для маленьких лісових гномів, що іноді вискакують з похмурого зеленого лісу та відпочивають у номерах цього мотелю, ласуючи білим людським м'ясом.

Та це вже я жартую.

Наша кімната була на двох осіб. Батько спав на окремому ліжку, але не вмiстився на ньому через власний зрiст, тому спав у позі ембріона. Ми з мамою дивом умiстились на одному ліжку. Якщо будете відпочивати у цьому мотелі з дітьми, то обирайте кімнату з двома або трьома ліжками.

Мотель має місця для паркування. Кафе – на першому поверсі. Декілька кімнат для гостей. Господар – привітний чоловік, працює як власник мотелю та як готельєр, тобто він сам віддає ключі від кімнат.

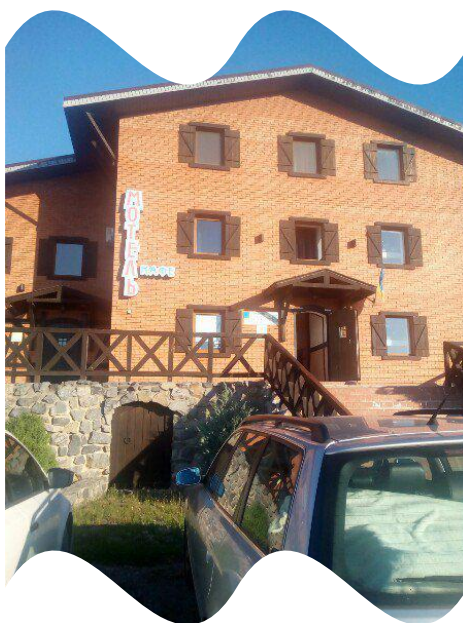

Фото з архіву. Готель “Своя колея”

Фото з архіву. Інтер'єр кімнати

Але вночі під'їжджаючи до цього місця, дійсно відчуваєш себе, наче у серіалі «Темні матеріали»: здається, що от-от тебе заберуть інопланетні мешканці безмежного всесвіту.

Атмосфера цієї місцини дуже спокійна, але обережно: іноді можна потрапити сюди у такий час, коли у кафе ввечері відпочивають чоловіки, тому голосна музика вам забезпечена. Тож обирайте кімнату, що не виходить вікном на бік кафе.

Наступного дня ми вирушили до Мелітополя. Спека, ми гуляємо вулицею, дивимося на будівлі міста. Там ми зупинилися біля магазину «АТБ», щоб скуштувати морозива. У цьому місті є магазин авторських цукерок, одразу паралельно до «АТБ». Крім цього, є ринок. Люди привітні, тож не бійтесь питати про дорогу або про культурні місця.

Вже до Генічеська ми їдемо відпочилими від довгого пошуку правильного шляху. У Генічеську ми прямуємо до Генічної гірки, до села Щасливцево.

Щасливцево

Їдеш собі дорогою до села Щасливцево – і бачиш степ. Широкий, затишний степ. Їдуть курдючні вівці та інша велика й мала рогата худоба, що її випасають місцеві люди, зазвичай худоба гуляє сама по собі, куштує сміття понад дорогою.

Село велике, багато добротних будинків. Деякі селяни перетворили свої домівки у готелі. Кажуть, що це прибуткове діло. Крім магазинів, ринку та готелів, село має малі автомайстерні та молокозавод.

Траса вздовж села — брудна, адже баків для сміттям мало, крім цього, тварини, що їдять цей непотріб, випасаються недалеко від місцевого молокозаводу. Вівці може й не їдять оту целофанову бридоту, але ж корови її швидко засмоктують.

Маю надію, що місцева влада вирішить це питання.

Мінуси: Траса. Бруд. Звалище сміття посеред дороги. Мала кількість заправних місць.

Відео з архіву

«У Валентини»

Увечері ми потрапили у заздалегідь замовлений номер у домашньому готелі «У Валентини». Це був справді гарний і затишний дім із кількома новими прибудовами, з двома або однією кімнатами для відпочинку, в залежності від ціни, з дитячим майданчиком із черепашок та піску. Біля майданчика я помітила барбекю.

Наступного дня я познайомилась із готельним кошеним та почастивала його невеличким шматочком ковбаси. Окрім кішки, у готелі був і песик. Господиня готелю та її чоловік – приємні люди, які навіть не шкодують власного саду і пропонують мешканцям поласувати їхнім домашнім вином та виноградом. Місце зовсім не схоже на славнозвісний готель «У бабусі Сірануш». І на тому дякувати Богу.

Жінка-господиня працює удвох із чоловіком, вона завідує готелем, видає ключі від кімнат, що розташовані у прибудові до їхньої хати. Хата виглядає як багатокімнатний котедж з трьома поверхами. Місця у кімнатах коштують десь дві – три тисячі гривень. Ціни змінюються в залежності від пір року.

Мої батьки сплачували пів тисячі за номер з кухнею та однією кімнатою з двома ліжками. У кімнаті ми мали телевізор, кондиціонер, яким майже не користувалися через вітряну погоду, два ліжка з новісінькою постільною білизною та велику шафу, біля ліжка стояли тумбочки із шухлядами. Одна з шухляд була зі зламаними дверцятами. Як розповіла господиня, попередні гості приїхали з дітьми, які наробили шкоди, ще й розмалювали шухляди фломастером.

Повертаючись до опису помешкання, зауважу, що кондиціонер жив окремим життям: час від часу він сам вмикався та вимикався. Телевізор був розташований зверху на полиці, у лівому кутку, це було досить незручно. Українських каналів у цьому готелі майже не було, натомість трансливались російські, заборонені в Україні.

Кухня була мала, але троє людей все ж мали змогу вміститися у цій кімнатці. На кухні був холодильник, зліва – ванна кімната й туалет, дві окремі кімнати. На кухні біля вікна із жалюзі був стіл зі стільцями, усе із дерева.

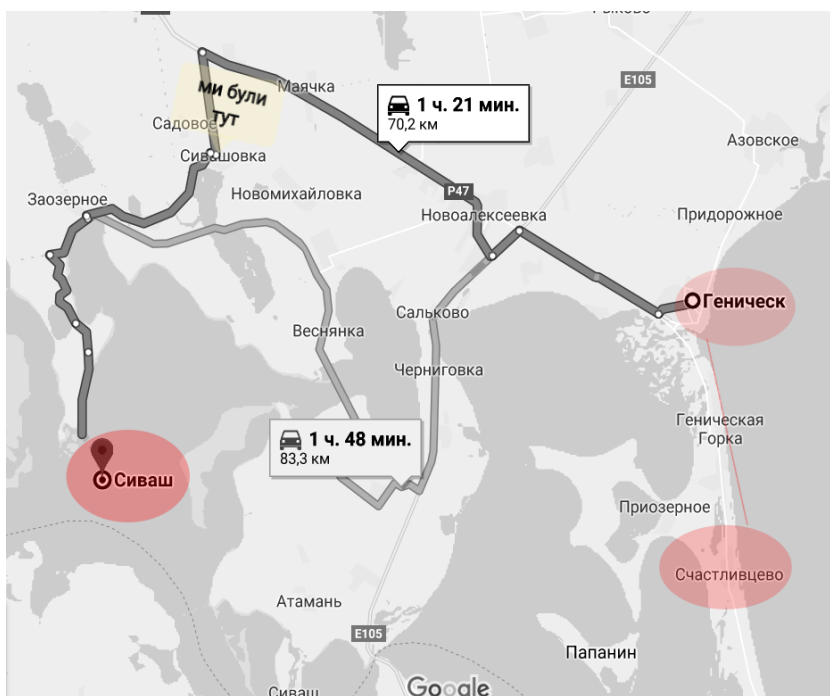
Мінуси: Мінусом кухні було те, що за вікном постійно хтось метушився, деякі відвідувачі палили цигарки біля самого вікна, адже на вулиці стояли лавки. Мінусом була й сама прибудова до готелю, бо сусідські діти у ній голосно кричали о п'ятій та сьомій ранку, спати було неможливо, адже стіни у будиночку занадто тонкі. Крім цього, якщо ввечері або вночі ви вийшли в туалет, то автоматично вмикається кулер з водою і всі сусіди чують, як ви змиваєте воду після себе.

Так сталося і зі мною: сусідка поскаржилася на мене та моїх батьків через такий шум. Господиня була у шпиталі через серцевий напад, а її сестра, що була власницею готелю на час нашого відпочинку, попросила нас не ходити до туалету вночі, і це було смішно та принизливо. Отож, це була остання поїздка до Генічеська.

Плюси: Кухня. Можна приготувати щось, якщо є в цьому велика потреба. Наприклад, якщо в тебе є спеціальна дієта через хворобу травлення, а ще в кафе не завжди дотримуються прохання про не додавання певного продукту у страву. Коли є місце, де можна приготувати собі вечерю без зайвих турбот, це дійсно плюс.

Кімната. Є кондиціонер, що живе своїм життям, якщо не запитати про те, як його вимикати вночі. Але влітку кондиціонер - плюс. Безперечно.

Чарівні зародки блакитної глини

Майже вночі, коли вже справді стемніло, мої батьки згодні були повезти мене спостерігати з ними захід сонця, а насправді добувати лікувальну сіль та чарівне косметичне багно, тобто синю глину.

Там ми і блукали, доки на дорозі не з'явився місцевий чоловік на старенькому велосипеді. Тато зупинив авто та спитав про дорогу.

Чоловік люб'язно показав нам шлях до озера Сиваш. І з'ясувалося, що те озеро, яке ми проїхали, ним і було, а його частина простягалась аж у знайденому нами селі.

Фото з архіву. Блакитна глина

Далі ми вирушили саме до нього. Вже там, на тому солоному озері, де тато збирав сіль у відерце, ми побачили корів, що вже давно витоптали своїми ногами вузьку стежку до смачної солі.

На цьому озері ми обмазуємося глиною, батько трохи плаває у воді, а мати фотографує його на тлі заходу сонця. Дорогою до свого номера ми бачимо, як пасуться курдючні баранці.

Фото з архіву. Сиваш

Відео з архіву. Степ біля соляного озера Сиваш

Фото з архіву. Сиваш

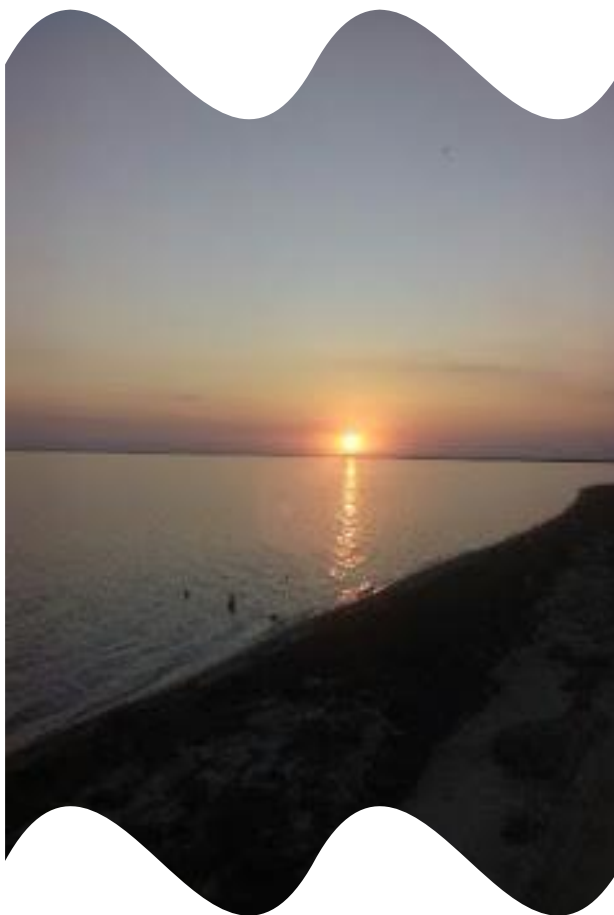

Фото з архіву. Сиваш

Фото з архіву. Сиваш

«Азовський Чорнобиль»

Трохи далі від озера ми бачили стару радянську будівлю. Як нам розповіла власниця готелю, Валентина, це мав бути рекреаційний центр для дітей з дитячим церебральним паралічем, та через брак коштів та байдужість місцевої влади будівлю так і не закінчили зводити.

“Так вона й стоїть занедбана, майже зруйнована часом, мов будинки у Чорнобилі. Чекає свого часу, але, можливо, ніколи й не матиме шансу побачити дітей, які б мали там лікуватися.”

Жінка казала, що план про створення центру був розроблений місцевим мешканцем, але його ідеям не судилося справдитися. Крім цього, іноземці, що приїжджали до СРСР, хотіли викупити цей проект, але не отримали на це згоди і потім повернулись до своєї країни.

Ось така сумна історія, мабуть, сама Оксана Байрак захотіла б створити стрічку про цю подію. Це зовсім в її стилі.

Мінуси: Сіль. Сіль продають майже на кожному кроці: пляж, ринок на Арабатській стрілці, у центрі міста на ринковій площі поряд з сувенірами.

Продають доволі дорого, дешевше назбирати самостійно. Крім цього, сіль продають у формі соляних ламп (вони в більшості браковані). Сіль там зовсім не місцева. Рожеву сіль, що продається на пляжі, підфарбовують. Справжня рожева сіль ледь - ледь рожева, через воду.

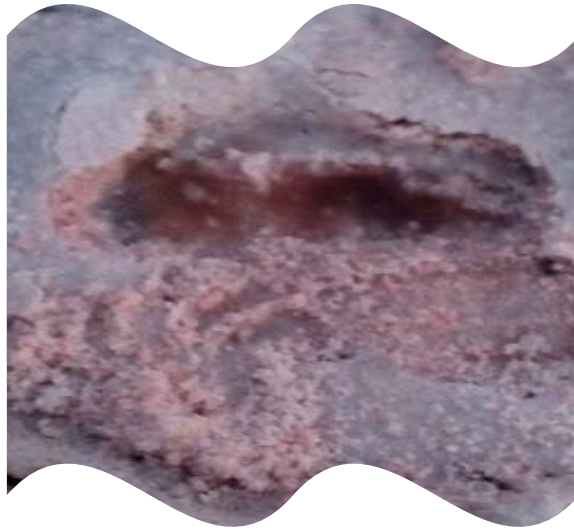

Фото з архіву. Рожева сіль.

Озеро Сиваш. Сіль брудна, усюди коров'ячі екскременти, крім того, дорога до озера не асфальтована, тварини не дають проїхати далі. Вже на «обжитій» стороні озера, де принаймні є люди, є душові, вони не безкоштовні, принаймні два роки тому вони були безкоштовні, зараз же за обмивання водою просять 500 грн.

Фото з архіву. Баклажка для вмивання після соленого озера.

«Поки WWF не знає»

Вранці ми їдемо до зооафарі, де я фотографую звірів. Подекуди пригощаю їх бубликами, загубленими іншими відвідувачами.

Я не одразу зрозуміла, що у вартість квитка входить годівля звірів, тому тільки потім до мене дійшло, що я помилилася, коли відмовилася брати бублики та печиво для тварин у господаря цього міні - зоопарку. Ніколи не робіть моїх помилок, завжди запитуйте про особливості цих розважальних закладів. Квиток коштує 200 грн. Тварини, які присутні у зооафарі – це ведмідь, білка, олені, тигр, кози, вівці, мавпи, лами, страуси.

Господар – непривітний чоловік. Майже нічого не розповів про особливості власного закладу, а про годівлю тварин я дізналася від інших відвідувачів.

Мінуси: Відвідувачі. Відсутні правила поведження у зооафарі, клітка з ведмедем має огорожу, яка б слугувала перепорою для дітей у спробі всунути у клітку свою руку, але у вольєрі зі страусами її немає, діти дратвють птахів. Відвідувачі згодовують свої квитки мавпам.

Фото з архіву

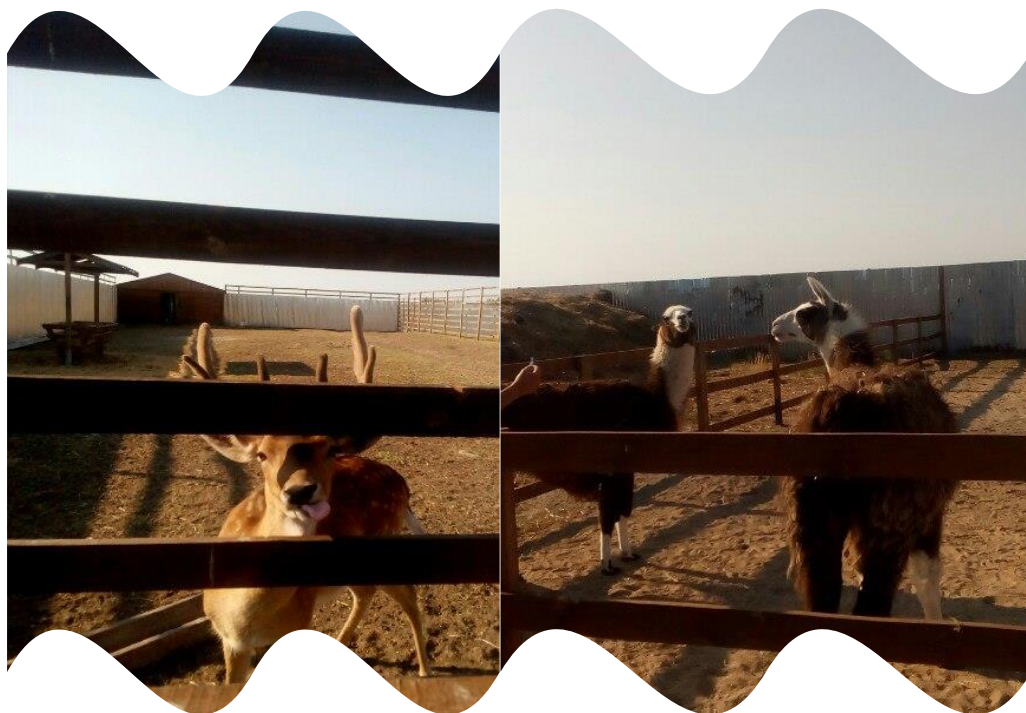

Фото з архіву

Відпочинок для душі

Наступного дня ми їдемо до храму Георгія Побідоносця. Мама фотографує квіти, що ростуть біля храму, а я помираю від спеки та нудьги.

Цікавим є той факт, що біля храму є радянська будівля – меморіал. Можливо, сам храм вже на початку свого проектування «гармонійно» вписався у простір поряд зі стелою радянських років про пам'ять жертв Другої світової.

Маючи на увазі той факт, що певна кількість загиблих не мала права та, можливо, бажання вірити у Бога, ці дві культурні пам'ятки є такими різними та трохи дисгармонійними одна до одної.

Біля храму – квітучий сад, вкрита камінням доріжка та фонтанчик, лавка, на якій можна відпочити.

Блакитна безодня

Вже на пляжі я намагаюсь сфотографувати чайку, але мені це не вдається. Я збираю черепашки від молюсків на пам'ять про поїздку, це трохи банально і не має ніякого сенсу, адже зрештою це знову непотрібний мотлох, який важко потім викидати.

На пляжі я бачу, як продавчині крилю та кукурудзи відволікають людей від насолоди засмагати. Усюди на пляжі чути голос, що умовляє: «Пахлава медовая, сладкая» – він порушив мій спокій та медитацію під парасолькою.

Друг мого батька люб'язно дав нам орендувати його “le parasol”, бо наша стара “палаюча” парасолька «загинула смертю хоробрих» ще два роки тому на тому ж самому пляжі.

Фото з архіву. Пляж

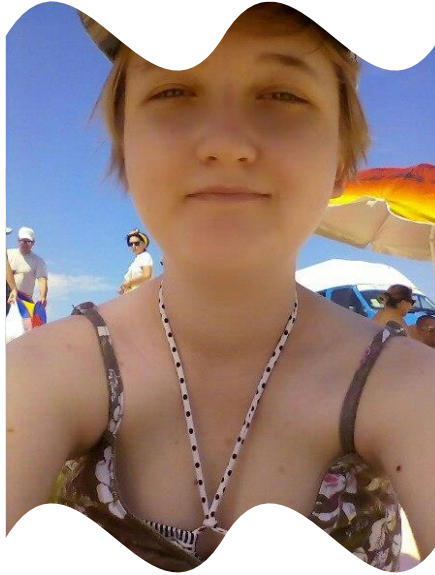

Фото з архіву. На пляжі.

На якусь мить виходжу зі свого укриття від таргашів чурчхелою, йду оглянути пляж. Десь за десять метрів від мене стоять кабінки для переодягання та розташовані намети відпочивальників - кемпінгістів, що приїхали до моря велосипедами. Моя покійна лікарка якось казала, що деякі відпочивальники заради економії коштів відпочивають у власному авто, зупиняючись біля автозаправки, яка працює цілодобово. Лише потім люди рушають до пляжу та купуються там. Добре, що біля пляжу є ринок з їжею, там готують лаваш та шашлик, а також продають крем для засмаги та надувні матраци. Поряд з ринком є кафе.

Підходжу до моря з телефоном. Намагаюся сфотографувати для моєї подруги Аліни білих медуз, яких прибиває хвилею до берега.

Раптом зненацька якась неадекватна жінка з донькою вибиває медузу з-під моїх ніг та лупасить її вже на піску саморобним віником з засохлої морської трави.

Вирішила промовчати, адже моя реакція могла б спричинити зайвий конфлікт. Як людина нетутешня, я не мала би змоги дістатися свого дому з батьками, якби вони також втрутилися б у цей прецедент.

Мінуси: Пляж. По – перше, це бруд: недопалки від цигарок, лущиння соняшника. Багато продавців пропонують їжу у пластику.

Їжа смажена. Люди їдять кукурудзу та викидають качани на пісок, або їдять шашлик та смажені курячі стегенця.

Це приваблює собак та чайок. Крім цього, занадто багато відвідувачів, брудні роздягальні. Туалет відлякує своїми ароматами. Меблі у кафе старі і пошарпані. Зanedбаність.

Фото з архіву. Ринок біля пляжу

Ринок: Тандирний двір – чоловіки смалять цигарки та брудними руками готують лаваш, копчена риба обліплена мухами. Біля кафе, де на відкритому просторі готують м'ясо та овочі, постійно їздять автомобілі.

На фото – місце де пропонують масаж від рибок. На ці процедури потрібен сертифікат.

Фото з архіву

Свято живота

Провізією краще запасатися у місті, адже в селі магазинів мало, зазвичай це малі крамниці товаром сумнівної якості та невибагливим асортиментом.

У Генічеську є декілька торгових точок таких, як АТБ, Люкс.

В останньому купуйте такі продукти, як сік та солодощі, з особливою обережністю, адже продавці магазину лише після зауваження моєї мами прибрали з полицки старий яблучно-морквяний сік, термін придатності якого вийшов ще у 2016 році. «АТБ» трохи кращий за «Люкс» тим, що там є більше працівників, адже це філія великої торговельної мережі. Але там також є певні вади. У Генічеську місцевий «АТБ» має будівлю схожу на ангар, саме через таке розташування у магазин нерідко залітають голуби та горобці. Вони їдять насіння, що випадає з розірваного пакета з під «Сан Саніча», або крупу з підлоги біля стелажів з сипучим товаром.

Мінуси: «АТБ» — птахи, засміченість магазину. «Люкс» — товар, термін придатності якого давно закінчився.

Українська Серра-да-Капівара. Місія здійснена

або Розповідь про безкоштовну екскурсію в музеї

Вологий пісок. Запліснявіле каміння. Саме такими моєму оку відкрилися величезні кам'яні споруди.

Фото з архіву.
Кам'яна могила

Це пагорб, що висотою сягає 12 метрів. Його площа майже 3 гектари. Грот представляє собою більше, ніж 3 тисячі кам'яних плит. Середній розмір гротів – майже вісім метрів у довжину, майже 2 метри у висоту.

Фото з архіву.
Кам'яна могила

Фото з архіву. Знак попередження та путівник.

Багато хто знає це місце як український аналог печери Ласко через петрогліфи, що вкривають внутрішній бік каміння в гроті.

За кам'яними брилами (як повідомляється на сайті (ua.stonegrave.org) цієї культурної знахідки) містяться ці славнозвісні наскальні малюнки давніх цивілізацій та народів, що населяли цю місцину від 24 століття до нашої ери та до 13 століття нашої ери.

Петрогліфи «Кам'яної могили» унікальні тим, що зображують життя первісного суспільства і є зразками прадавнього мистецтва живопису та репортажу.

Вчені вважають, що символи, вирізьблені на камені, виконували релігійні функції, можливо, повідомляли про створення світу чи про суть прадавніх вірувань.

Також з їхньою допомогою передавали буденну інформацію, особливо про полювання та збиральництво. Серед наскальних малюнків – знаки; ідеограми; символи; зображення тварин, птахів, людей; ромби; спіралі; лінії; зигзаги; решітки та багато іншого.

Було б брехнею стверджувати, що я дійсно побачила ці малюнки на скелях, адже вхід до гроту заборонений. Але я відвідала музей біля цих кам'яних брил, і вже там побачила стенд із прикладами цих малюнків, які були зображені на гіпсовому(або це був інший матеріал) аналогу скелі.

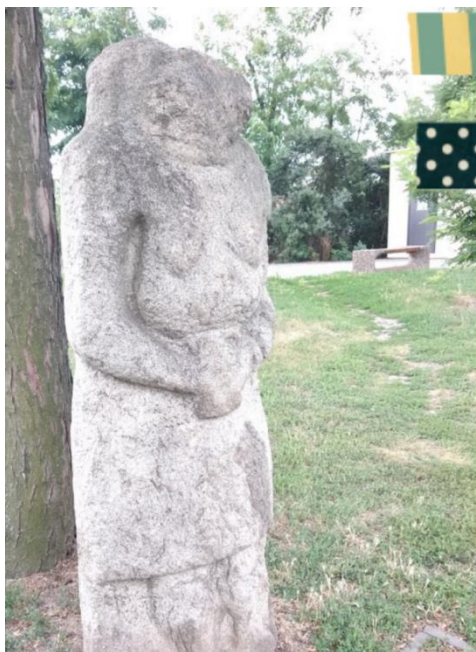
Фото з архіву.
Кам'яна могила

Фото з архіву. Інсталяція та табличка дослідникові

Лише оглянувши зовнішній пейзаж цієї місцини, можна було уявити, як давні люди відвідували цю «Мекку». Це був пагорб з великим скупченням каміння, що вже вкрилось мохами та пліснявою через постійну вологість.

Степ майже порожній, зарослий травою та ніби прикрашений невеличкою будівлею музею, пам'ятною дошкою про дослідника цього «стоунхенджу» (археолога Миколу Веселовського), солом'яними опудалами, що утворюють собою інсталяцію прадавніх вірувань наших пращурів та релігійних (міфологічних) сцен з їхнього життя.

Про що мовчиш,
завітряний менгір*,
Та про яке мені
розкажеш горе?
Та повним зла
зостався новий світ...
Мовчить менгір.
Мовчанням скули
зводить.

Чи може поган скинув
з берегів, останні
мовчазні стовпи від
твого тіла?
Чи помста ворогів
спалила полум'ям
чужим храмів твоїх
стеги та обереги.
Та ти від смутку та
печалі скам'яніла?

Фото з архіву.
Жінка з каменю

Фото з архіву. Жінка з каменю

Чи може поган скинув з берегів,
останні мовчазні стовпи від твого тіла?
Чи помста ворогів спалила полум'ям чужим
храмів твоїх стеги та обереги,
Та ти від смутку та печалі скам'яніла?

Про що мовчиш, завітряний менгір*,
Та про яке мені розкажеш горе?
Та повним зла zostався новий світ...
Мовчить менгір.
Мовчанням скули зводить.

Хто я тобі?.. Стою перед тобою.
Віків сивілих протяглась між нами прірва.
Тягнузь рукою – зви мене сестрою!
Назватись першою ще заважає віра.

Не треба слів, бо ще могутній жест,
Малий цей знак – він вищий, манить у притулок.
Душа прямує далі та в охрест,
Де наші коні мчать нам в порятунок...

За правди щирість на ваги поставлю все, чого печаль таврує...

Та сили вже нема зібрати всі каміння...
 О жінко, та в які часи
 Жила ти без тривоги і сумління?!

Терпіння ідол – пред ним в в боргу –
 Стою, скажу : О, моноліт, щоб сталося - усе перенесу,
 Зможу та в пам’яті навіки залишаю...
 Як мій менгір, що встояв тут на березу
 – як жінка - з - каменю
 Яку я тут вітаю.

Зульфия Ханнанова, Жінка- з - каменю, переклад та адаптація з російської: Дар’я
 Коростильова.

*менгір – моноліт

За відвідування зовнішнього пейзажу біля гроту, тобто самих каменів, треба сплачувати певну символічну суму грошей, яка зазначена касою біля цієї культурної пам’ятки, ціна за вхід може змінюватись. Зазвичай дитячий квиток дешевший. У моєму випадку це було десь до ста гривень.

На всіх доріжках є знаки-попередження про змії, що можуть ховатися біля каміння чи в піску, інші знаки вказують на шлях до гроту.

Був сильний дощ, тому я відразу зайшла в музей, там також є платний вхід, але мені дозволили відвідати заклад безкоштовно, адже в мене не було “менших” грошей через подорож до Генічеська та оплату бензину.

Фото з архіву.
Кам'яна могила.
Музей

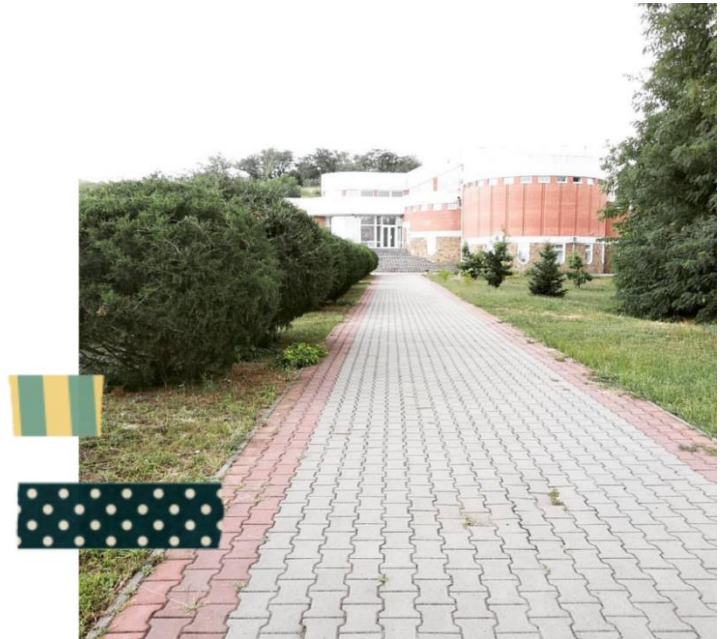

Фото з архіву. Музей

Внутрішній інтер'єр музею цікаво оформлений. Це стенди з муміями, що були поховані біля кам'яного скупчення. Деякі мумії нагадували про Єгипетські склепи та Татарські кургани. Однією з таких мумій було тіло жінки, імовірно жриці певного стародавнього культу шаманізму. Вона була похована у білому одязі та червоній хустині з золотими прикрасами та намистом з бурштину. Біля цієї мумії був манекен з одягом, що нагадував той, в якому була похована жінка. Крім мумій у музеї зберігаються рештки начиння, яким користувалися люди кам'яного та залізного віку, зразки стародавньої зброї та прикрас, карта місцевості та приклади інших знахідок, їх відповідність скіфській культурі, яку досліджував Микола Веселовський.

Інсталяція прадавнього побуту людей залізної ери розміщена у кутку біля інших стендів, посередині – речі побуту та стіл з первісним давнім посудом.

У музеї була екскурсія, жінка-гід розповідала про заснування Кам'яної могили, дослідження знахідок та культуру скіфських народів, про їхню спорідненість з тими народами, що були поховані біля Кам'яної могили. Я не робила фото музею через те, що уважно слухала співробітницю музею. Крім того, у фотографуванні не було потреби, адже я купила ілюстровану брошуру музею як сувенір про подорож до цього сакрального місця.

Отже, місцезнаходження Кам'яної могили: Мелітополь, Запорізька область, за інформацією на сайті(ua.igotoworld.com), на 115-му кілометрі (точка з координатами 46.938905 N, 35.370320 O) повернути ліворуч, у бік селища Мирне і проїхати ще 5 кілометрів.

Плюси місця: великий простір для відпочинку: можна фотографувати та знімати відео, гарні краєвиди та оздоблення навколо цього культурного осередку. Є паркінг. Туалет.

Мінуси: немає навіть маленького магазину, де можна було б купити води чи щось перекусити. Окрім музею та каси немає місця для відпочинку або зупинки для туристів, які могли б чекати свій транспорт або сховатися під час дощу.

Подорожній нарис

Україна це - ти

Это для вас красиво, для приезжих,
а нам тут жить приходится.
(Ильф и Петров - "Золотой телёнок")

28 квітня цього року я здійснила довгоочікувану поїздку до Києва. Обравши шлях у «Google Map» від Сум до Києва, я проїхала повз села та невеликі міста Сумської та Полтавської областей. Крім того я хотіла поїхати до столиці, аби побачити який він, Київ, адже я ніколи не була на Хрещатику і лише слухала пісні про це визначне місто України.

А через те, що 28 квітня зазвичай ще відзначають релігійне свято Великодня,

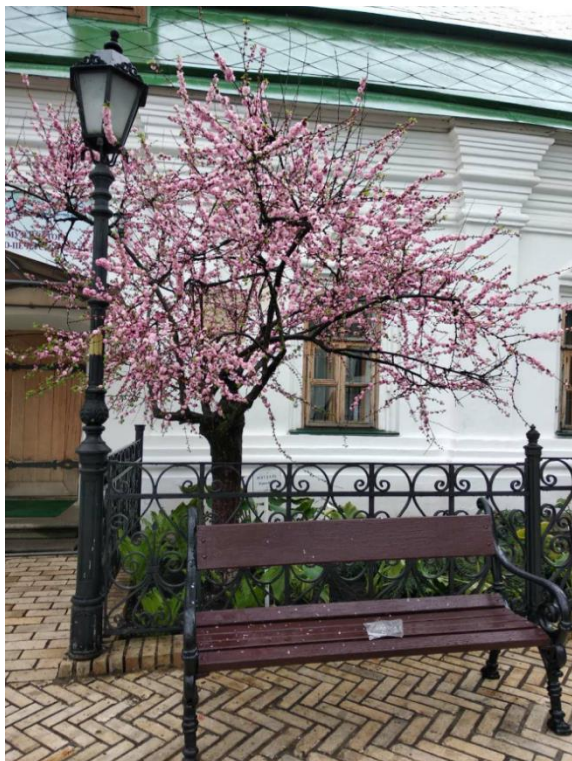
я не могла не відвідати ще й Лавру, хоча б її частину, аби сфотографувати цю історичну та культурну цінність для моєї бабусі, адже весною Лавра виглядає більш урочисто ніж восени, саме тоді, коли моя бабуся відвідувала це місце.

Дістатися до Лаври було складно, через те, що деякі головні вулиці перекрили для людей, які прийшли освятити їжу та писанки, тому Лавру ми спочатку об'їхали, а вже потім у місцевого мешканця запитали про вхід до самої будівлі, бо не вдалося прочитати про це у «Google».

На фото найвища великодня писанка «Діамантова», яка увійшла до Української книги рекордів Гінеса у 2016 році. Писанка прикрашена дзеркалами, підлягає реставрації.

Зрештою коли ми опинилися у Лаврі, вона перебувала на реставрації, останню її баню вкривали позолотою, саму будівлю пофарбували у світло-зелений м'ятний колір. У дворі за сприяння Японського консульства в Україні та місцевої громади були посаджені деревця сакури, що незвично вписалися у пейзаж сучасної України. Дійсно дещо схоже між японською та звичайною (українською) вишнею є, це стовбур, який відхиляється вбік та, певно, її великі квіти, більші за квіти давно знайомої нам вишні.

День був хмарним, постійно дощило, тому разом з моїми супутниками (моїми батьками) я пішла до найближчого гіпермаркету. Це був «Гулівер».

Величезна будівля, дещо футуристична.

На перший поверх ми заїхали машиною, де був паркінг, усі місця для машин було зазначено латинськими літерами, на другому поверсі були малі магазини, на кшталт тих, що розташовані у нашому «Євробазарі», третій та четвертий поверхи вмістили в себе

«Спортмайстер», «Ашан» та інші магазини, які належать до великих торговельних мереж.

Посеред кожного поверху був просторий ліфт, прозорий, було трохи лячно їхати ним. Ліфт підіймався майже як і ліфт у СумДу, але був сучасніший.

Спочатку я загорілася ідеєю-фікс відвідати «Ашан» (це магазин типу «АТБ»), бо в моєму місті такого магазину нема. Але знайшла цей «Ашан» з третьої спроби через дуже складне розташування торговельних точок у цьому гіпермаркеті.

Моєму розчаруванню не було меж, бо морозиво в магазині розтало прямо в холодильниках, що ледь працювали, і це в центрі Києва! Навіть не на Троєщині.

Інші товари лежали пошкоджені, брудні, канцтовари були потерті, а шоколад, що в «АТБ» коштував на той час десь 15 грн, в «Ашані» продавався більше, ніж за 20 грн.

Потім я зайшла до магазину канцтоварів, розташованому на третьому поверсі. Цей магазин мав цікавий дизайн: на підлозі була червона доріжка, як на «Канському фестивалі».

Я побачила, як два тоненьких блокноти (загорнуті декілька разів у плівку) з потертою обкладинкою лежали біля цінника про акцію – усе це коштувало 100 грн у той час, коли такі самі блокноти в сумському магазині «Аврора» коштували 33 грн.

Нічого не придбавши, я пішла до книжкового магазину, це була «Буква», зараз цей магазин має іншу назву, але за підбором книг та наявністю старих російськомовних книжок я зрозуміла, що це той самий славнозвісний магазин.

Біля магазину був малий стенд зі старих блокнотів та книжок з наліпками. Ті книжки, що у магазині «Будинок іграшок» коштують десь до 300 грн, на цьому стенді коштували 117 грн. Потрапивши на цю маніпуляцію акцією, я придбала книжку наліпок для свого щоденника.

Невдовзі після гіпермаркету ми з батьками пройшлися Хрещатиком, зробили декілька фото біля якогось українського ресторану, поряд з ним була скульптура kota з гаманцем. Незнайомий чоловік з жінкою спитали дорогу до цієї скульптури, можливо, вони теж були туристами, а дізнавшись, що ми теж не кияни, вони здивувалися, бо на нас був звичайний, дещо спортивний одяг.

На мені була легка фіолетова куртка, яку я носила ще в старшій школі на перше вересня та весною, коли йшла до коледжу, старі сірі спортивні штани, які я вдягала на фізкультуру, кросівки з минулого сезону магазину Saucouy, яким вже майже п'ять років, вони навіть відремонтовані, адже я їх добре витоптала.

Знов почався дощ і ми пішли до «Океан Плази». Це також гіпермаркет, більший за нашу «Мануфактуру», всередині цього торговельного залу був фонтан, що виходив аж на дах, а цей дах був уже посеред Хрещатика, паралельно до «Глобуса», але далі до нього. В цій «Океан Плазі» ми побачили рибний ресторан біля великого акваріуму. Це було доволі іронічно. У магазинах не було нічого цікавого, тож ми вирішили вийти на дах, саме там ми зустріли чоловіка у костюмі панди, який запрошував зробити з ним фото, від нього тягнувся шлейф запаху спирту та ментолу.

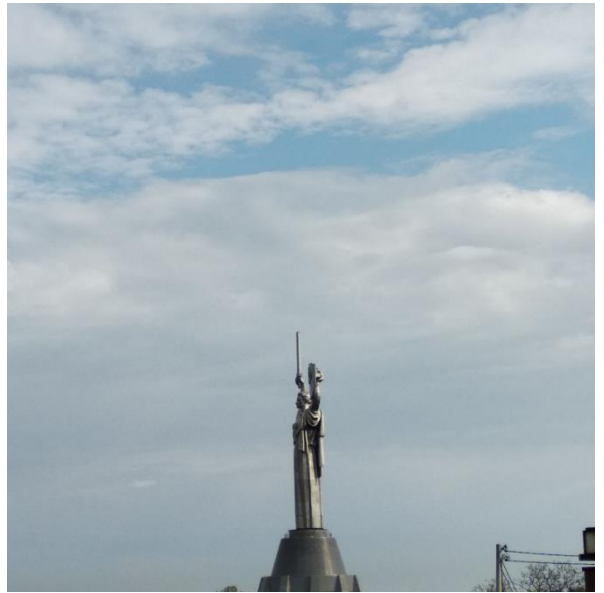
Ми перейшли дорогу і пішли до «Глобуса» через метро, адже магазин також був ніби на дні міста і лише його купол був над вулицею. У метро ми почули, як дівчинка грає на скрипці «Hallelujah» – це було дуже чуттєво та романтично, бо через акустику метро її гра була такою голосною та водночас спокійною. Люди, слухаючи мелодію, підспівували. Потім ми зайшли у двері першого поверху «Глобуса» в тому ж метро. Там ми підіймалися та дивилися на вітрини магазинів. У центрі «Глобуса» був також фонтан, схожий на мале озеро з лотосами, у такому східному стилі.

Я на мить згадала про кришнаїтів, що співають біля нашого фонтану навколо «Цуму» та скульптури «Цукру». Вгорі висіли квіти з паперу. Вони ніби літали над стелею.

Ми вийшли з цього гіпермаркету до старого метро, замість дівчини тепер грав хлопчик на кларнеті (або на трубі чи навіть саксофоні, я погано побачила інструмент у темряві) вже знайому нам пісню з програми «Голос . Діти» «Україна - ти».

Я на мить зупинилася послухати, біля мене стояли двоє підпитих чоловіг та, сміючись, фальшиво підспівували хлопчиківі.

Наостанок ми з батьками пройшли Майданом незалежності, підійшли до скульптури «Матері — Батьківщини», я почитала про неї у Вікіпедії. Сфотографувавши її на пам'ять, ми поїхали назад до Сум.

Біля Пирятина ми зайшли до магазину «АТБ», бо фірмовий магазин пирятинського сиру був зачинений. У «АТБ» ми побачили пікантну сцену, коли жінка купувала майже весь цукор у магазині, аби продати у своїй крамниці.

Вже на в'їзді до Сум я згадала пісню Наталки Могилевської про Київ, трохи відчувала ностальгію та засумувала, адже через погану погоду я майже нічого не побачила крім музикантів у метро та гіпермаркетів, навіть Лавра була зачинена для екскурсій, тому я лише побачила вхід та двір.

Бабусі я купила якесь масло з сосни та іншого дерева типу ялинки і невеличку свічку у формі паски з вербовою гілочкою. Вона була найдешевша з усіх товарів, що виготовляють у церковних крамницях. Я вже встигла забути, що церква – це прибутковий бізнес.

Невдовзі, вже в Охтирці, батьки ще раз відвідали заправку, випили кави, я пила чай та купувала невеличкі пакетики фірмового чаю з цієї заправки як сувеніри для моїх подруг.

Вечоріло. Суми після Києва ставали такими мізерними, малими, схожими на картонний будиночок. Ми підїхали до нашого ганку, сумські п'ятиповерхівки були такими іграшковими після того нового спального району в Києві, але такими рідними. Наступного дня ми з мамою пішли до магазину, і я нарешті зрозуміла, яке чисте моє місто. Яке воно гарне в порівнянні з Києвом. Особливо весною та восени.

Дійсно, не можна не любити Київ, якщо він не твій. Але Суми найкращі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авторський аркуш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://vue.gov.ua/Авторський_аркуш (Дата звернення: 15.11.2019).
2. Аве, Коваленко, Три роки у Великій Британії, подорожній блог [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://avekovalenko.ru/3-goda-v-velikobritanii/>(Дата звернення: 15.11.2019).
3. Горевалов С.І., Зиркун Н.І. Єдність слова та зображення: фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: нав. посіб./ Горевалов С.І., Зиркун Н.І. – К: ВПЦ “Київський університет”, 2015. – 287 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / Володимир Здоровега. – 2-ге вид., перероб і допов. – Львів : ПАІС, 2004 – 268 с.
5. Ілюстрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vue.gov.ua/Ілюстрація> (Дата звернення: 25.11.2019).
6. Марущак В. І. Школа журналіста: Навчальний посібник. - Тернопіль: Мандрівець, 2011. - 136 с.
7. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. К.: Центр навчальної літератури. — 2011. - 496 с.
8. Структура тексту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Структура_тексту (Дата звернення: 16.12.2019).
9. Цукр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cukr.city/city-news/2019/naykomfortnishi-mista-ukrainy-sumy-na-14-mu-mistsi/> (Дата звернення: 16.12.2019).
10. Українка Л. П. Місто смутку, проза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Prose/MistoSmutku.html>(Дата звернення: 19.01.2020).

11. Сичова Ганна, Казус в Індії, стаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://world.lib.ru/s/sychewa_a_w/india_casus.shtml (Дата звернення: 15.11.2019).

12. Setka Editor [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://setka.io>(Дата звернення: 19.01.2020).

13. Village [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.the-village.com.ua/village/children/children-guide/288899-yak-s-planuvati-ta-perezhati-podorozh-z-ditinoyu-na-avtomobili> (Дата звернення: 19.01.2020).

ВИСНОВКИ

Нарис – жанр публіцистики, який будується на фактичному матеріалі. Нарис досліджує суспільство у певному плані, передає образне бачення світу, показує людей у дії, малює характери, поєднує художнє слово з конкретною аналітикою [9, 101].

Подорожній нарис – нарис, який через інформацію про місцевість розкриває проблеми людей та суспільства в цілому. У цьому виді нарисів домінує відображення природи, характеристика місцевого колориту: традиції культури та ментальність мешканців певного регіону.

Ми **створили** власні текстові та ілюстративні матеріали, нашим завданням було донести інформацію про подорож та особливості життя мешканців міст, які ми відвідали.

Використовуючи наш досвід ми створили блог та розмістили усі наші роботи.

Ми намагалися зробити наші тексти максимально відповідними тим критеріям які стосуються жанру подорожнього нарису.

Прості життєві історії зацікавлюють сучасних читачів, крім цього коротким текстам дають більше переваги, саме тому акцент був встановлений на малий об'єм та цікавий дизайн.

І хоча нам ще потрібна практика та постійне вдосконалення себе як журналістів, особливо як нарисовців, але цією роботою ми підтверджуємо наші здобутки під час нашого навчання.

ДОДАТКИ

МАНДРИ МАЛОГО ГНОМА

ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМ. МОЛОДІЖНИЙ
ГУМОР. ПОДОРОЖНІ НАРИСИ

[Вернуться к редактированию](#)

Подорож від Сум до Генчеська, Арабатської стрілки та Шасливцево.

ДЖЕНЧЕ. ДОВГА ДОРОГА ДО МОРЯ.

[Вернуться к редактированию](#)

Літо. Яке перше слово спадає на думку, коли чуєш це тепле та сонячне слово? Море. Класика літнього «вікенду».

Трохи банальний, дещо стереотипний спосіб відпочинку. Саме влітку українці найчастіше подорожують або відвідують рекреаційні зони відпочинку.

Внутрішній туризм стає популярним видом відпочинку в Україні. Люди мандрують до курортних місць рідної неньки, зазвичай машиною, у пошуках хліба та видовищ.

В моїй родині існувала майже традиція подорожувати до моря у Крим. Але два роки тому ми рушили до Азовського моря. У подорожі всю інформацію про місця відпочинку моя родина черпала зі слів місцевих мешканців Азова. Що стало передумовою саме цієї подорожі до моря?

[Вернутися к редактированию](#)

Що стало передумовою саме цієї подорожі до моря?

За кілька днів до мандрівки в моїй родині було вирішено обрати місцем подорожі Генічеськ. Через знайомих мама дізналася про солоне озеро Сиваш та лікувальне багно, синю глину і гаряче джерело.

Моїм планам сидіти усе літо вдома не судилося справдитися.

Це був наче виклик до самої себе. Вирушити туди, куди б ти ніколи в жодному разі не хотіла би потрапити, але тебе майже силоміць умовили батьки. Я вже була в цьому місці два рази, але перший раз був доволі невдалий.

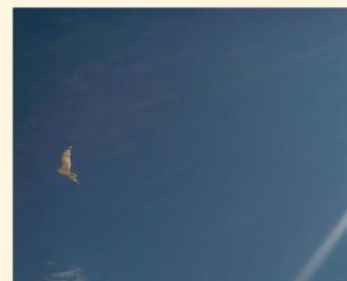
[Вернутися к редактированию](#)

Чому подорож до Генієську мене так відштовхує від себе?

[Вернутися к редактированию](#)

Фото з архіву.
Пляж

Крім цього коли шлях до Криму навіки нам заказан, єдине море, яке нам лишається — Азовське. Скупчення людей на пляжі, якій ще два роки тому був найчистіший з усіх пляжів у цьому місці.

Це був черепашковий пляж, який вів до чистого моря поряд з яким побудували ринок, кафе та роздягальні.

З початком приготування Генієська та усієї Арабатської стрілки до купального сезону місто оновилося майже повністю, зробили нову якісну дорогу, що значно покращило рух трасою між селами та містом.

Рекомендую у подорожі завчасно переглянути карту міста або села до якого ви прямуєте, є велика ймовірність заблукати дорогою. Також перегляньте всі готелі які є у тій місцині в якій ви знаходитесь, особливо якщо у дорозі вам стає погано.

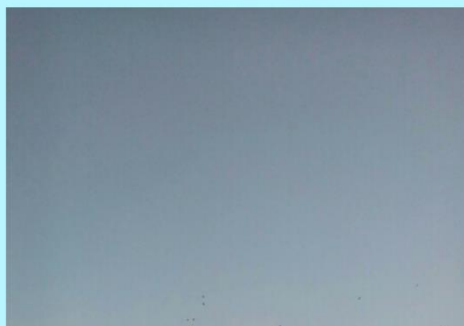
Не оминайте заправочні місця, там можливо купити воду, або їжу та скористатися туалетом або безкоштовним інтернетом! У дорозі, я особисто стала свідком невеликої аварії, люди отримали змогу зателефонувати аварійній службі та викликати місцеву поліцію.

[Вернутися к редактированию](#)

У дорозі

Я помічаю, що всі села, які так милують око мандрівника, – зникають. Буквально. За всю дорогу від Сум до Краснограда села були, можливо, не найбільші, але принаймні з людьми та певною інфраструктурою. А вже від Краснограда до Мелітополя – це вже вид поселення, що зникає. Подекуди можна побачити корову чи кілька

[Вернутися к редактору](#)

Саме там я сфотографувала картину, яку місцевий митець створив для мотелю-кафе «Своя колея»:

Фото з архіву. Картина

[Вернутися к редактору](#)

Фото з архіву. Готель

Їдеш собі дорогою до села Щасливцево – і бачиш степ. Широкий, затишний степ. Йдуть курдючні вівці та інша велика й мала рогата худоба, що її випасають місцеві люди, зазвичай худоба гуляє сама по собі, куштує сміття понад дорогою.

Село велике, багато добротних будинків. Деякі селяни перетворили свої домівки у готелі. Кажуть, що це прибуткове діло. Крім магазинів, ринку та готелів, село має малі автомайстерні та молокозавод.

Траса вздовж села – брудна, адже баків для сміттям мало, крім цього, тварини, що їдять цей непотріб, випасаються недалеко від місцевого молокозаводу. Вівці може й не їдять оту целофанову бридоту, але ж корови її швидко засмоктують.

Маю надію, що місцева влада вирішить це питання.

Мінуси: Траса. Бруд. Звалище сміття посеред дороги. Мала кількість заправних місць.

[Вернутися к редактору](#)

Трохи далі від озера ми бачили стару радянську будівлю. Як нам розповіла власниця готелю, Валентина, це мав бути рекреаційний центр для дітей з дитячим церебральним паралічем, та через брак коштів та байдужість місцевої влади будівлю так і не закінчили зводити.

"Так вона й стоїть занедбана, майже зруйнована часом, мов будинки у Чорнобилі. Чекає свого часу, але, можливо, ніколи й не матиме шансу побачити дітей, які б мали там лікуватися."
- ДАР'Я, АВТОР

Жінка казала, що план про створення центру був розроблений місцевим мешканцем, але його ідеям не судилося справдитися. Крім цього, іноземці, що приїжджали до СРСР, хотіли викупити цей проект, але не отримали на це згоди і потім повернулись до своєї країни.

[Вернуться к редактированию](#)

Ось така сумна історія, мабуть, сама Оксана Байрак захотіла б створити стрічку про цю подію. Це зовсім в її стилі.

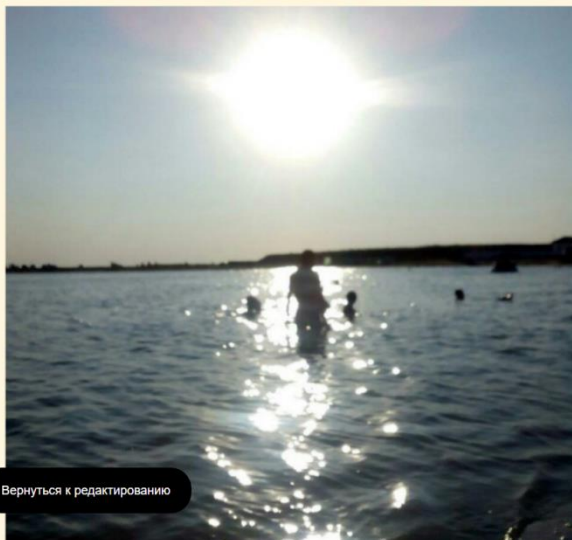

[Вернуться к редактированию](#)

Фото з архіву. Блакитна гліна

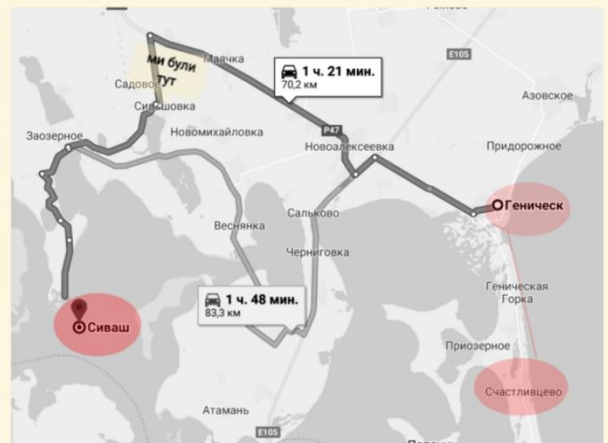

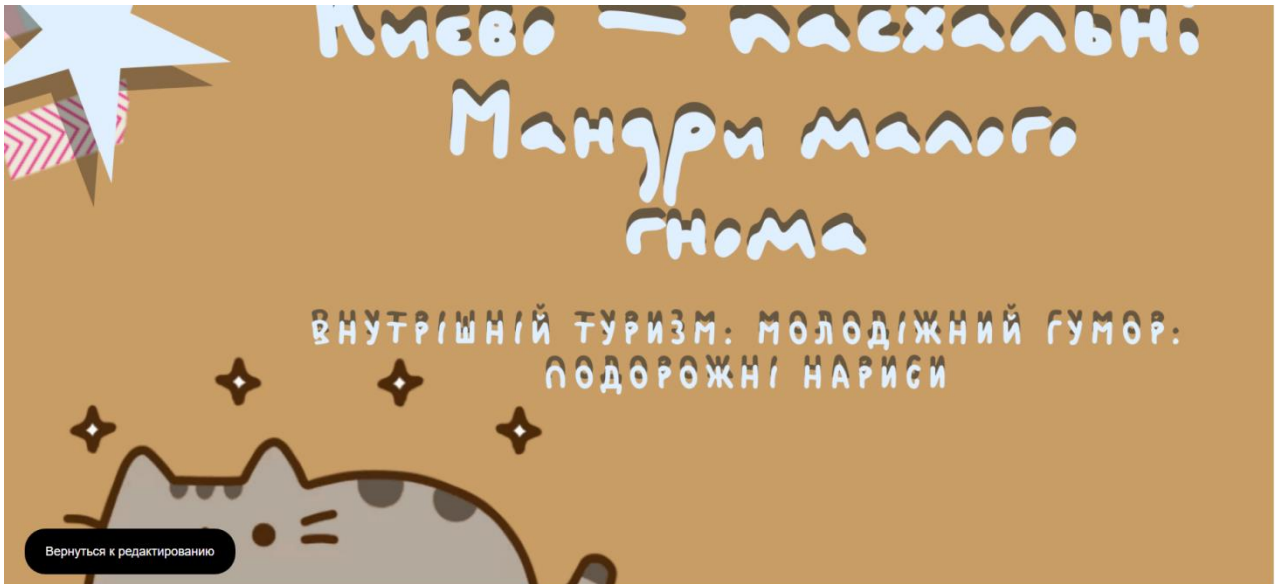
Фото з архіву. Сиваш

[Вернуться к редактированию](#)

Скриншот мапи

Україна це - ти

Это для вас красиво, для приезжих,
а нам тут жить приходится.
(Ильф и Петров — «Золотой телёнок»)

Вернутися к редактированию

28 квітня цього року я здійснила довгоочікувану поїздку до Києва. Обравши шлях у «Google Map» від Сум до Києва, я проїхала повз села та невеликі міста Сумської та Полтавської областей. Крім того я хотіла

28 квітня цього року я здійснила довгоочікувану поїздку до Києва. Обравши шлях у «Google Map» від Сум до Києва, я проїхала повз села та невеликі міста Сумської та Полтавської областей. Крім того я хотіла поїхати до столиці, аби побачити який він, Київ, адже я ніколи не була на Хрещатику і лише слухала пісні про це визначне місто України.

А через те, що 28 квітня зазвичай ще відзначають релігійне свято Великодня, я не могла не відвідати ще й Лавру, хоча б її частину, аби сфотографувати цю історичну та культурну цінність для моєї бабусі, адже весною Лавра виглядає більш урочисто ніж восени, саме тоді, коли моя бабуся відвідувала це місце.

Вернутися к редактированию

Дістатися до Лаври було складно, через те, що деякі головні вулиці перекрили для людей, які прийшли освятити їжу та писанки, тому Лавру ми спочатку обїхали, а вже потім у місцевого мешканця запитали про вхід до самої будівлі, бо не вдалося прочитати про це у «Google».

Наостанок ми з батьками пройшли Майданом незалежності, підійшли до скульптури «Матері — Батьківщини», я почитала про неї у Вікіпедії. Сфотографувавши її на пам'ять, ми поїхали назад до Сум.

Біля Пирятина ми зайшли до магазину «АТБ», бо фірмовий магазин пирятинського сиру був зачинений. У «АТБ» ми побачили пікантну сцену, коли жінка купувала майже весь цукор у магазині, аби продати у своїй крамниці.

Вже на в'їзді до Сум я згадала пісню Наталки Могилевської про Київ, трохи відчувала ностальгію та засумувала, адже через погану погоду я майже нічого не побачила крім музикантів у метро та гіпермаркетів, навіть Лавра була зачинена для екскурсій, тому я лише побачила вхід та двір.

Вернутися к редактору

Бабусі я купила якесь масло з сосни та іншого дерева типу ялинки і невеличку свічку у формі паски з вербовою гілочкою. Вона була

[Вернутися к редактированию](#)

УКРАЇНЬСЬКА СЕРРА-ДА-КАПІВАРА. МІСІЯ ЗДІЙСНЕНА

Місія здійснена

або Розповідь про безкоштовну екскурсію в музеї

[Вернутися к редактированию](#)

Вологий пісок. Запліснявіле каміння. Саме такими моему оку відкрилися величезні кам'яні споруди.

Це пагорб, що висотою сягає 12 метрів. Його площа майже 3 гектари. Грот представляє собою більше, ніж 3 тисячі кам'яних плит. Середній розмір гrotів – майже вісім метрів у довжину, майже 2 метри у висоту.

[Вернутися к редактированию](#)

Багато хто знає це місце як український аналог печери Ласко через петрогліфи, що вкривають внутрішній бік каміння в гроті.

За кам'яними брилами (як повідомляється на сайті (ua.stonegrave.org) цієї культурної знахідки) містяться ці славнозвісні наскальні малюнки давніх цивілізацій та народів, що населяли цю місцину від 24 століття до нашої ери та до 13 століття нашої ери.

Петрогліфи «Кам'яної могили» унікальні тим, що зображують життя первісного суспільства і є зразками прадавнього мистецтва живопису та репортажу.

Вчені вважають, що символи, вирізьблені на камені, виконували релігійні функції, можливо, повідомляли про створення світу чи про суть прадавніх вірувань.

[Вернутися к редактированию](#)

Було б брехнею стверджувати, що я дійсно побачила ці малюнки на скелях, адже вхід до гроту заборонений. Але я відвідала музей біля цих кам'яних брил, і вже там побачила стенд із прикладами цих малюнків, які були зображені на гіпсовому (або це був інший матеріал) аналогу скелі.

Лише оглянувши зовнішній пейзаж цієї місцини, можна було уявити, як давні люди відвідували цю «Мекку». Це був пагорб з великим скупченням каміння, що вже вкрилось мохами та пліснявою через постійну вологість.

Степ майже порожній, зарослий травою та ніби прикрашений невеличкою будівлею музею, пам'ятною дошкою про дослідника цього «стоунхенджу» (археолога Миколу Веселовського), солом'яними опудалами, що утворюють собою інсталяцію прадавніх вірувань наших пращурів та релігійних (міфологічних) сцен з їхнього життя.

[Вернутися к редактированию](#)

[Вернутися к редактированию](#)

Фото з архіву.
Кам'яна могила

Вернутися к редактированию

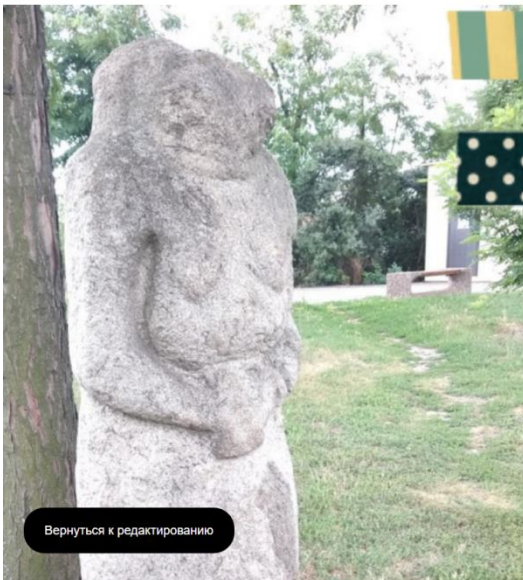
хіву.
Кам'яна могила.

Фото з архіву.
Кам'яна могила

Вернутися к редактированию

Вернутися к редактированию

Про що мовчиш,
завітряний менгір*,
Та про яке мені
розкажеш горе?
Та повним зля
зостався новий світ...
Мовчить менгір.

Чи може поган скинув
з берегів, останні
мовчазні стовпи від
твого тіла?
Чи помста ворогів
спалила полум'ям
чужим храмів твоїх
степи та обереги.
Та ти від смутку та
печалі скам'яніла?

Фото з архіву